

Strasbourg, 1992. ápr. 16.

/cdps/erec.921/

CDPS (92) 1

SZOCIÁLISPOLITIKAI KORMÁNYZÓ BIZOTTSÁG (CDPS)

8. értekezlet

(Strasbourg, 1992. máj. 25-27.)

Az ideiglenes napirend 11. pontja

AZ AJÁNLÁSOK NYOMONKÖVETÉSE

Titkársági Memorandum

készítette:

a Szociális- és Gazdaságügyi Igazgatóság

TARTALOM

		Oldal	
		/eredeti/	/fordítás/
A.	Az Ajánlások nyomonkövetése	3	3
B.	Kérdőív-tervezet.....	4	5
I. Függelék	A Miniszterek Bizottsága 1987.márc. 20-i üzenete	5	7
II. Függelék	A CDPS felelőssége alá tartozó határozatok és ajánlások listája	7	
III. Függelék	(67.) 16. sz. Határozat a "Szoci- ális munkások szerepe, képzése és státuszá"-ról	8	
IV. Függelék	(91) 16. sz. Ajánlás a "Szociális munkások képzése és az emberi jogok"-ról	13	
V. Függelék	Bevezetés és konkluziók a "A szo- ciális munkásképzés az Európai Közösségben" c. dokumentumból	18	

AZ AJÁNLÁSOK NYOMONKÖVETÉSE

1. A Miniszterek Tanácsa 1987. március 20-i felhívásának (I. Függelék) megfelelően az irányító bizottságok válasszanak ki minden esztendőben egy vagy több ajánlást avégett, hogy megvizsgálják, mennyire valósították meg az egyes ajánlásokat a tagállamokban.
2. A jelen dokumentum II.sz. Függelékében található azoknak a Határozatoknak és Ajánlásoknak a listája, amelyekért a CDPS felelős.
3. A Titkárság - a Hivatallal megegyezve - erre az évrő azt javasolja, hogy a CDPS a (67) 16. számú határozat megvalósítását vizsgálja meg, "A szociális munkások szerepe, képzése és státusza" tárgyában (III. Függelék).
4. Bár ez a Határozat ma már 35 éves, de eddig még soha nem vizsgálták felül: annak ellenére, hogy olyan óriási változások mentek végbe szociális téren is ez alatt az idő alatt, mégsem látható azonnal világosan, vajon javult-e valójában a szociális munkások helyzete, legalábbis annyira, amennyire a Határozat megfogalmazása idején remélték.
5. Ezenfelül a Miniszterek Tanácsa a közelmúltban elfogadta az R (91) 16. számú Ajánlást "A szociális munkások képzése és az emberi jogok" tárgyában (IV. Függelék).
6. Másrészt pedig az Európai Közösségek Bizottsága érdeklődést mutatott mind a "Szociális munkásképzés", mind az Európa Tanács (67) 16. számú Határozata iránt. (Lásd ezzel kapcsolatban a borító oldalait, a "Szociális munkásképzés az Európai Közösségben" című dokumentum /mellékelve az V. Függelékben/ előszavát, bevezetését és konkluzióit: a teljes dokumentumot meg lehetne vitatni a CDPS értekezletén).
7. A Titkárság előterjeszti a következő B) fejezetben a kérdőív tervezetét, amely alapul szolgálna a CDPS megbeszéléseihez arra vonatkozóan, hogy milyen akciókat szeretne indítani.

8. Több delegáció is jelezte érdeklődését a szociális munkásképzés iránt, amikor ez év elején felkértük őket, hogy javasoljanak egy-egy kutatási témát, a koordinált kutatási programhoz.
9. Az erre a kérdőívre beküldött válaszok, mint például az is, amelyet itt javasolunk, egy összehasonlító vizsgálat tárgyát képezhetnék, amelyet majd 1993-ban egy szakértő tanácsadó tervezne meg és amelyet azután a CDPS felhasználhatna egy új ajánlás kidolgozásához.

B. KÉRDŐÍV TERVEZET

A (67) 16. sz. Határozat alapján

Ad 1. rész: A szociális munkások funkciói

1. Megtartotta-e országa az 1. ajánlás értelmében javasolt vizsgálatot ("A szociális munkások funkcióinak tanulmányozását állandóan felül kell vizsgálni és tovább kell fejleszteni")? Ha ez nem történt meg, mit gondol, helyes lenne ezt a tevékenységet beindítani? Rendelkezik-e Ön erre az ajánlásra vonatkozó információval?
2. Hivatkozva a 2. sz. ajánlásra, hogyan képesek a szociális munkások együtt dolgozni "más szakmák tagjaival, mint pl. orvosokkal, pszichológusokkal, pedagógusokkal stb." Ahol ez így van, kérjük, írja le a koordináló szerveket.
3. Ennek a fejezetnek hátralévő részében egy sor általános kiváncsi olvasható a szociális munkások funkcióival kapcsolatban, amelyek rendszeresen vissza-visszatérnek a szociálisügyi akciókkal foglalkozó szövegekben. Ön hivatkozhat olyan idevágó szövegekre (vagy mellékelheti a szövegek összefoglalását), amelyek rámutatnak, hogy országa hogyan közelíti meg ezeket a kérdéseket.

Ad 2. rész: A szociális munkások képzése

4. Ennek a résznek bevezető pontjában található definíciók meg fognak-e felelni a 90-es évek követelményeinek?
5. 1.sz. Ajánlás: milyen különböző szinteken folyik a képzés és ki az, aki felelős a képzésért?
6. Kérjük, szóljon hozzá általában az 1 - 13. sz. ajánlásokhoz, és a kellő helyen ezt a szabályzatokra való hivatkozással illusztrálja, vagy összefoglalva írja le az idevágó jogszabálysövegeket.
7. A tananyag összeállításánál mennyiben vették figyelembe

a Miniszterek Tanácsa R (91) 16. számú ajánlásában lefektetett elveket, a szociális munkásképzéssel és emberi jogokkal kapcsolatban?

Ad 3. rész: A szociális munkások státusza

8. Milyen mértékben valósították meg az ennek a résznek 1 - 5. pontjaiban foglalt ajánlásokat? Kérjük, írja le a szociális munkások (tágabb értelemben vett) különböző kategóriáit (szintjeit) és státuszukat.

Általában:

9. Lényegében releváns-e ez a Határozat az Ön országában ma fennálló helyzettel?

I. FÜGGELÉK

A TAGÁLLAMOK MINISZTEREI TANÁCSÁNAK FELHIVÁSA AZ ÖSSZES IRÁNYÍTÓ BIZOTTSÁGHOZ, AD HOC SZAKÉRTŐI BIZOTTSÁGOKHOZ, A MINISZTEREK TANÁCSA AJÁNLÁSAINAK ÉS HATÁROZATAINAK MEGVALÓSÍTÁSÁVAL KAPCSOLATBAN

(a Miniszterek Tanácsa elfogadta 1987. március 20-án, a miniszteri küldöttek 405. értekezletén)

A miniszteri küldöttek 333. értekezlete alkalmával (1981. áprilisában, 6. napirendi pont), a Miniszterek Tanácsa elfogadott egy felhívást, amelyet az irányító bizottságokhoz és adott esetben az ad hoc szakértői bizottságokhoz címeztek, egy új rendszer alkalmazásáról, mely szerint a Miniszterek Tanácsa felkérheti a tagállamok kormányait, hogy tájékoztassák arról, milyen lépéseket tettek azokkal az Ajánlásokkal és Határozatokkal kapcsolatban, amelyeket a Miniszterek Tanácsa megküldött nekik (az Európa Tanács Alapokmánya 15 (b) cikkelye).

A miniszteri küldöttek 403. értekezletükön (1987. január, 11. pont) véleménycserét folytattak a beszámolójelentési rendszer egészének működéséről, a tapasztalatok fényében, amelyeket 1982. évi létrehozása óta szereztek.

A véleménycsere során elhangzott, hogy bizonyos irányító bizottságok, különösen jogi téren, maguk vették kézbe a kezdeményezést és információt kértek tagjaiktól, hogy milyen módon valósították meg az Ajánlásokat és Határozatokat és hogy az egyes államok milyen problémákba ütköztek; egyúttal tájékoztatták a Miniszterek Tanácsát vizsgálatuk eredményeiről, az értekezletükről beszámoló jelentésekben. Ez a kiértékelési eljárás jó eredményeket hozott. Sőt mi több, eleget tesz a Bizottságok Általános Hatásköri Szabályozása 11. paragrafusának (a (76) 3.sz. Határozat I. sz. Függeléke), melynek értelmében felkérjük ezeket a bizottságokat, hogy értekezleteik egy részét véleménycsere és a fejleményekről beszámoló tájékoztatásnak szenteljék,

az ágazati hatásköri szabályzatban meghatározott hatásköri szakterületükről, az egyes tagállamokban a törvényhozás, politika és közigazgatási gyakorlat terén, továbbá a más nemzetközi szervezetekben folyó párhuzamos tevékenységekről.

A Miniszterek Tanácsa annak érdekében, hogy hatékonyabbá tegyék a tagállamok számára és kevésbé fáradságossá az Ajánlások és Határozatok megvalósítását vizsgáló eljárást, hozzájárult ahhoz, hogy a bizonyos irányító bizottságok által bevezetett gyakorlatot szélesebb körre kiterjesztik, a következő módoszatoknak megfelelően:

felkérlik az irányító bizottságokat és az illetékes ad hoc szakértői bizottságokat, hogy válasszanak ki minden értekezletükön, de legalább egyszer évente a Határozatok és Ajánlások közül egy vagy több, hatáskörükbe eső szöveget arra a célra, hogy egyik következő értekezletükön megvizsgálják a tagállamok kormányai által benyújtott nyomkövetési akció eredményeit;

Annak érdekében, hogy a lehető legtöbb információ fusson be arról, hogy ezt /ezeket/ a szöveg/ek/et milyen módon valósították meg és hogy milyen problémákba ütköztek ezzel kapcsolatban az egyes tagállamok, hasznos lenne, ha az irányító bizottságok vagy ad hoc bizottságok tagjai írásbeli jelentést küldenének a Titkárságnak megfigyeléseikről ezzel /ezekkel/ a szöveg/ekkel kapcsolatban, valamint a meglévő jogi eszköztárról, amelyeket az országok szintjén alkalmaztak, a kérdéses Ajánlás/ok/ és Határozat/ok/ megvalósítására; ezt az információt kellő időben kell beküldeni, annak a napirendi pontnak a megvitatásával foglalkozó értekezlet előtt, amely az adott kérdéssel foglalkozik;

Ezen az értekezleten a Szakértők kicserélik véleményüket az egyes országok állásfoglalásáról, a kiválasztott

szöveggel /szövegekkel/ kapcsolatban; hasznos lenne ebben az összefüggésben, ha a delegációk szóbelileg ki tudnák egészíteni a már beküldött információt;

Ennek a véleménycserének az eredményeit hiven kell hogy tükrözzék az értekezletekről beszámoló jelentések, azért, hogy a Miniszterek Tanácsa, vagy egy vagy több delegáció is fel tudja vetni egyik-másik problémát;

Ezenfelül az irányító bizottságok vagy ad hoc bizottságok megtehetik, ha helyénvalónak találják, hogy a Miniszterek Bizottságához forduljanak kérdéseikkel ez ügyben.

II. FÜGGELÉK

A CDPS FELELŐSSÉGE ALÁ TARTOZÓ

HATÁROZATOK ÉS AJÁNLÁSOK LISTÁJA

- (67) 16. sz. Határozat A szociális munkások szerepe, képzése és státusza
- (68) 37.sz. Határozat A családi elkötelezettségek ellensúlyozására szánt törvények és jogszabályok
- (70) 15.sz. Határozat A nem házas anyák és gyermekeik szociális védelme
- (70) 16.sz. Határozat Az öregséggel kapcsolatos szociális és orvosi-szociális politika
- (73) 1.sz. Határozat A testi és mentális fogyatékos személyeknek nyújtandó szociális szolgáltatások
- (75) 13.sz. Határozat Ajánlásokat tartalmaz az európai nomádok szociális helyzetével kapcsolatban
- (75) 15.sz. Határozat Eszközök ill. létesítmények biztosítása a súlyosan fogyatékos emberek számára, az Európa Tanács tagországaiiban
- (75) 29.sz. Határozat A termékenységgel és családtervezéssel kapcsolatos törvényhozásról
- (77) 33.sz. Határozat Gyermekek elhelyezéséről
- (77) 34. sz. Határozat A nyugdíjbavonulás előkészítéséről
- (77) 37.sz. Határozat A házi segítő szolgáltatásokról
- R (79) 17. sz. Határozat A gyermekek rossz bánásmód elleni védelmével kapcsolatban
- R (80) 12.sz. Határozat A házassági és családi tanácsadó szolgáltatásokkal kapcsolatban
- R (85) 9.sz. Határozat Az önkéntes munkáról a népjóléti tevékenységekben
- R (86) 7.sz. Határozat Az időskorú állampolgároknak biztosított létesítmények bővítéséről
- R (90) 2.sz. Határozat A családon belüli erőszakkal kapcsolatos szociális intézkedésekről

III. FÜGGELEK

EURÓPA TANÁCS
MINISZTEREK BIZOTTSÁGA

(67) 16. sz. HATÁROZAT

(A miniszterhelyettesek elfogadták 1967. jun.29-én)

A SZOCIÁLIS MUNKÁSOK SZEREPE, KÉPZÉSE ÉS STÁTUSZA

A Miniszterek Bizottsága,

Figyelembe véve, hogy az Európa Tanácsnak az a célja, hogy nagyobb egységet érjen el a Tagok között avégett, hogy többek közt megkönnyítse előrehaladásukat szociális téren;

Figyelembe véve, hogy az Európai Szociális Charta 14. cikkelye értelmében a Szerződő Felek elfogadnak bizonyos kötelezettségeket annak érdekében, hogy biztosítani tudják a szociális jóléti szolgáltatások nyújtotta juttatásokhoz való jog tényleges gyakorlatát, és /figyelembe véve/, hogy a Charta 19. cikkelye kikötéseket tartalmaz a vendégmunkásoknak nyújtandó szociális szolgáltatásokról;

Figyelembe véve, hogy a népjóléti törvényhozás fejlődése és az emberrel és környezettel kapcsolatos kutatások fejlődése új területeket tár fel és új módszereket követelnek a szociális szolgálatban, és hogy az európai kooperáció nagy mértékben növeli az országok közötti szociális szolgálat iránti szükségletet és a képzés, módszerek stb. összehangolása iránti igényt;

Figyelembe véve a Közgyűlés 466. sz. Ajánlását azzal kapcsolatban, hogy hiány van szociális munkásokban Európában;

Tájékoztatva arról, hogy az összes európai országban egyre több szociális munkásra van szükség, hogy ki lehessen elégíteni az újabb és állandóan változó szükségleteket és hogy éppen ezért elsőrendű problémává vált a szociális munkások képzése, valamint egyéb szociális személyzet képzése;

Figyelemmel arra a tényre, hogy számos országban a szociális munkásokat a nem kielégítő viszonyok akadályozzák, mint pl. a megfelelő oktatási létesítmények hiánya, különösen az olyan képzést nyújtó létesítményeké, amelyek vezető pozíciókra képeznek, és hogy nincsenek előmeneteli lehetőségek és nincs elismerve a státuszuk.

Tekintettel arra, hogy mindezek nagyon megnehezítik az új szociális munkások toborzását,

Tudomásul véve a Szociális Bizottság tanulmányát: "A szociális munkások szerepe, képzése és státusza az Európa Tanács tagországokban" címmel;

Kihangsúlyozva, hogy szoros kölcsönös összefüggés van a szociális munkások funkciója, képzése és státusza között,

Felszólítja a tagországok kormányait, hogy vegyék figyelembe a következő elveket és javaslatokat szociális szolgálatok továbbfejlesztésénél:

I. A szociális munkások funkciói

A szociális munka egy olyan sajátos szakmai tevékenység, amely arra irányul, hogy elősegítse az egyének, családok, csoportok és annak a társadalmi környezetnek, amelyben élnek, az egymáshoz való jobb, kölcsönös alkalmazkodását, és hogy kifejlessze az egyénekből az önbecsülést és felelősségérzetet, kihasználva ehhez az emberek képességeit, az interperszonális kapcsolatokat és a közösség nyújtotta erőforrásokat.

Ez egy alapvető cél; de a megvalósításához szükséges, konkrét eszközök nagyon különbözőek, attól függően változnak, hogy milyenek a különböző országok gazdasági és szociális struktúrái. Az új szociális szükségletek megjelenésével tágítani kell a szociális munkások tevékenységi körét, miközben fejlődnek a szociális munka módszerei.

Annak érdekében, hogy a szociális munkások - a fent meghatározott szociális munkát gyakorló szakmai dolgozók értelmében véve - a lehető leghatékonyabban tudják teljesíteni funkcióikat, a következő ajánlásokat fogalmazták meg:

1. Mindegyik országban állandóan revideálni kell és tovább kell fejleszteni a szociális munkások funkcióinak tanulmányozását. Ez a tanulmányozás, amelyet többek közt megkönnyíthet a szakterületre vonatkozó statisztikai adatok összeállítása, rávilágíthat mindazokra a feladatokra, amelyekre a szociális munkásokat ráállítják szakmai képzettségüknek és a népesség szükségleteinek megfelelően, de ezenkívül azokra a feladatokra is, amelyek nem a szociális munkások dolga, hanem más személyekre is lehetne bízni.
2. Tekintettel az emberi problémák bonyolultságára és ezek összetevőinek egymással való kölcsönös összefüggésére, fontos, hogy a szociális munkásoknak lehetőségük legyen arra, hogy akár időnként, akár folyamatosan más szakmák tagjaival való kontaktusban dolgozzanak, mint pl. orvosokkal, pszichológusokkal, pedagógusokkal stb. - Tekintettel továbbá erre a komplex feladatra, részidőben dolgozó szociális munkásokat és/vagy kiegészítő szociális munkásokat is fel kell készíteni arra, hogy megosszák a felelősséget a társadalom növekvő szükségleteinek kielégítésében.
3. A figyelmet a szociális munka különféle ágazatainak mind preventív, mind orvosló aspektusaira kell koncentrálni: tulajdonképpen a szükségletek és a kielégítésükhöz rendelkezésre álló eszközök jobb ismeretével elkerülhetők azok a problémák, amelyek túl súlyosak és nehezen oldhatók meg.
4. El kell fogadni, hogy a szociális munkásoknak az egyik felelőssége a közösségek megsegítésében abban áll, hogy ők kezdeményezzék mind a megelőző, mind a gyógyító szolgáltatásokat, pl. azáltal, hogy kialakítják az érintett népesség részvételét ebben.

5. Kivánatos, hogy a szociális munkások részt vegyenek a szociális /társadalom/kutatásban.
6. A szociális munkások és szervezeteik járuljanak hozzá a szociálpolitika kialakításához azáltal, hogy rámutatnak a népesség szükségleteire, vagy hogy véleményt adnak a szükségletek kielégítésére szolgáló eszközökről.
7. Bátorítani kell arra a szociális munkásokat és szervezeteiket, hogy konstruktív szerepet játszanak a mind központi, mind helyi szintű szociális intézkedések megvalósításában.

II. A szociális munkások képzése

A szociális munkára való képzésnek az a célja, hogy előlása a szociális munkásképzés hallgatóit mindazokkal a szükséges ismeretekkel, szakmai jártassággal és attitűdökkel, amelyekre a szakma hatékony gyakorlásához szükség van. Léteznek olyan szociális munkásképző iskolák, amelyek biztosítani tudják az egyes országok szociális szolgálatait által igényelt, képzett szociális munkások szükséges létszámát. Ezek az iskolák mások számára is nyújthatnak képzést, akiknek nem a szociális munka lesz a fő funkciója, hanem akik mégis szorosan kapcsolódnak a szociális szolgálatokhoz, mint pl. az orvosok, pszichológusok, szociológusok, irányítók stb.

A következő ajánlásokat fogalmazták meg:

1. A kormányok gondolják át, vajon a meglévő szociális munkásképző iskolák kellőképpen fel vannak-e szerelve ahhoz, hogy eleget tudjanak tenni ezeknek a szükségleteknek, figyelembe véve azt is, hogy a szociális munkások a legkülönbözőbb minőségben kénytelenek dolgozni, akár a szociális alapellátás szolgáltatásában, akár felelős felügyeleti, szaktanácsadói, irányítói hatáskörben, oktatásban és kutatásban. Ez a helyzet megkívánja, hogy a képzés különböző szinteken folyjék.

2. Annak érdekében, hogy a szociális munkásképzést össze tudjuk európai szinten hangolni és elő tudjuk segíteni kétoldalú egyezmények kötését az egyenértékű képesítések elismerésére vonatkozóan, mindent meg kell tenni, hogy biztosítva legyen, hogy a tagországokban azonos normák érvényesüljenek.

3. A tananyagnak azonos ismeretanyagot kell tartalmaznia a következő három szakterületen: az embertan tanulmányozása, a társadalom és szociális szolgáltatások tanulmányozása és a szociális munka elméletei és módszerei.

4. A gyakorlati képzés a szociális munkásképzés szerves részét képezi, és a kormányok késztessek arra a szociális szerveket és intézményeket, hogy járuljanak hozzá azzal a szociális munkásképzéshez, hogy biztosítják a hallgatók számára a megfelelő feltételeket ahhoz, hogy felügyelet mellett gyakorlati képzésben részesülhessenek.

5. A szociális munkásképző iskolák tanári karának kellő számú teljes időben dolgozó, s emellett részidőben dolgozó oktatókból kell állnia. A részidejű tanári karnak részben szociális munkásokból, részben más szakmabeli személyekből kell összetevődnie.

6. A tananyag megtervezését és kiértékelését kooperációban kell a szociális munkásképző iskoláknak és a szociális munkát folytató szervezeteknek elkészíteniük.

7. Meg kell tenni a szükséges lépéseket arra, hogy mindegyik szociális munkásképző iskolának az oktatási programjában jól kiegyensúlyozott tananyag szerepeljen. Kellő figyelmet kell szentelni a következők oktatásának: csoportos szociális munka, a közösség megszervezése és a szociális munka irányítása, ahol ezek a tantárgyak még nem képezik a tananyag részét. Ezeknek a tárgyaknak az oktatásában gyakorlati képzést is kell nyújtani.

8. Még mielőtt szakosodnának a szociális munkások, egyideig általános képzésben kell részesülniök. Ha pedig valamilyen különleges okokból a szakosított képzést előbbre helyezik az általános képzéssel szemben, akkor legalább annyi általános tartalmat kell a képzésbe beiktatni, amennyit csak lehet;

9. A kormányok esetleg azt akarják, hogy ahol ez helyénvaló, ott részidejű /tehát nem teljes nappali oktatást/ tanfolyamokat kell szervezni, de a nappali oktatással egyenértékű szinten, azért, hogy azoknak az igényét is kielégíthessék, akik nem képesek teljes idejű : képzésben részt venni.

10. Meg kell szervezni a kiegészítő képzést, akár maguknak a szociális munkásképző iskoláknak, akár szakmai szervezeteknek szociális munkát végző szervezetek és egyéb testületek számára.

11. Kell, hogy legyenek olyan létesítmények, amelyek egyetemi továbbképzés szintjén nyújtanak képzést olyan szociális munkásoknak, akik pl. vezető pozíciókra törekednek a szociális szolgáltatásokban, vagy oktatóként kívánják a szociális munkát tanítani, vagy kutatással akarnak foglalkozni; fel kell tárni annak lehetőségét, hogy a felsőfokú továbbképzés az egyetemekhez kapcsolódhassék.

12. Azok a hallgatók, akik valamely illetékes hatóság által fenntartott vagy jóváhagyott intézményben vesznek részt a szociális munkásképzés kurzusain, és szükségét szenvednek, kapjanak elegendő tanulmányi ösztöndíjat, amennyire ezt a gazdasági és pénzügyi erőforrások engedik.

13. A szociális munkásoknak meg kell teremteni a lehető legtöbb lehetőséget arra, hogy részt vehessenek akár országos, akár nemzetközi szinten szerzett tanulmányi csoportokban, szemináriumokon stb., valamint szociális munkások nemzetközi cseréjében, ösztöndíjrendszerekben stb. Arra kell bátorítani a szociális munkásokat foglalkoztató munkáltatókat, hogy biztosítsák az ilyen lehetőségeket.

III. A szociális munkások státusza

Tényként fogadva el, hogy a szociális munkásoknak olyan legyen a /társadalmi/ státuszuk, amely összhangban van szakmai felelősségükkel, a következő ajánlások fogalmazódtak meg:

1. Ahol ez szükségesnek látszik, és amennyire ez gyakorlatilag megvalósítható, ott meg kell tenni a megfelelő lépéseket, hogy a szakmai képesítéssel rendelkező szociális munkások címe, rangja saját országukban védve legyen.
2. Biztosítani kell a szociális munkásoknak a szociális szolgálaton belül a megfelelő előmeneteli lehetőséget karrierjükben és a tisztességes fizetést.
3. El kell ismerni és tiszteletben kell tartani az ügyfél által a szociális munkással közölt információ bizalmas jellegét.
4. Ha egy vállalat az alkalmazottai érdekében alkalmaz egy szociális munkást, akkor a szociális munkásnak a lehető legnagyobb fokú függetlenséget kell élveznie a vállalaton belül, funkciója gyakorlásában; a munkáltató és a vállalat más felelős szol- *monki* gáltatai kötelesek elismerni és tiszteletben tartani, hogy a szociális munkás munkája sokszor igen kényes és bizalmas jellegű.
5. A kormányok támogassák az olyan intézkedéseket és fejleményeket, amelyek lehetővé teszik, hogy a szociális munkások, akik az Európa Tanács egyik tagállamának az állampolgárai, munkát vállalhassanak egy másik tagállam területén is.

.....

IV. FÜGGELEK

A MINISZTEREK TANÁCSA R (91) 16.SZÁMÚ
AJÁNLÁSA A TAGÁLLAMOKNAK A SZOCIÁLIS
MUNKÁSOK KÉPZÉSÉRŐL ÉS AZ EMBERI JOGOKRÓL
ÉS
A MAGYARÁZÓ MEMORANDUM TERVEZETE

A Miniszterek Tanácsa, az Európa Tanács Alapokmánya 15.b cikkelye értelmében,

tekintettel az Európa Tanács azon céljára, hogy növelni kívánja a tagállamok közötti egységet, különösen az emberi jogok és alapvető szabadságjogok betartásával és további megvalósításával;

figyelembe véve a tagállamok által az Emberi jogok és alapvető szabadságjogok védelmére között egyezmény és az Európai Szociális Charta értelmében vállalt kötelezettségeket;

figyelembe véve, hogy az Európa Tanács már eddig is részt vesz egy széleskörű oktatási programban, s feltételezve, hogy ez az emberi jogok előmozdításának és védelmének egyik legfontosabb eleme;

figyelemmel a társadalomban végbemenő demográfiai, társadalmi és gazdasági változásokra;

tekintettel arra a tényre, hogy a szociális munkások, mindezeknek a változásoknak következményeként, sokszor kénytelenek részt venni a társadalom veszélyeztetett tagjainak gondozásában és továbbá, hogy ők is hozzájárulnak az érintettek helyzetének javítására irányuló szociálpolitika kialakításához;

annak tudatában, hogy ez a bonyolult feladat milyen nagy terhet ró a szociális munkásokra, akik olyan szükségletekkel és konfliktusokkal kerülhetnek szembe, amelyeken belül a legmélyrehatóbb emberi jogi problémák merülhetnek fel;

emlékezve arra, hogy a Tanács mindig is részt vállalt a következőkben:

- a szociális munkásképzésben (67) 16. sz. Határozat),
- az emberi jogok oktatásának elősegítésében, a társadalom különféle csoportjaiban (78) 41. sz. Határozat);

AJÁNLIJA a tagállamok kormányainak:

- a) késztessek arra a szociális oktatási intézményeket, hogy iktassák be az emberi jogi dimenziót a szociális munkásképzés minden szintjén az oktatásba;
- b) kérjék fel ezeket az intézményeket, hogy tananyaguk tartalmát a következő irányvonalak szerint tervezzék meg:
 - 1. a szociális munkások szerepének megértése egy változó világban;
 - 2. megfelelő információ szolgáltatása az emberi jogokat érintő nemzetközi eszköztárról és a szociális munkára vonatkozó precedensjog, többek közt az Európai Emberi Jogi Bizottság és Biróság precedensjogáról.
 - 3. rávilágítás az emberi jogi problémákra esettanulmányokkal, ami lehetővé teszi, hogy a szociális munkások fel tudják ismerni napi munkájuk és döntéshozataluk során ezeket a problémákat.
- c) felhívni az oktatók figyelmét arra, hogy hallgatóikkal állandóan tanulmányozni és kutatni kell az emberi jogok értelmezését és oly módon való továbbfejlesztését, hogy jövőendő feladataikra is tudják alkalmazni.
- d) fel kell kérni a szakmai szervezeteket és a minisztériumok és intézmények felelős vezetőit és igazgatóit, hogy kísérik figyelemmel a szociális munkások szükségleteit avégett, hogy továbbra is fejleszteni tudják az emberi jogokat.
- e) javasolják, hogy a szakmai etikai kódexek is vegyék fel az emberi jogok és alapvető szabadságjogok megőrzését.

MAGYARÁZÓ MEMORANDUM

I. BEVEZETÉS

Az emberi jogok oktatásának és az e téren való tájékoztatásnak előmozdítására létrehozott Szakértői Bizottság (DH-ED), azon megbízatásának teljesítése céljából, hogy mozgassa elő a szakmai csoportok szakképzésébe az emberi jogok dimenziójának felvételét, 1987. áprilisában egy szemináriumot tartott az emberi jogok és a szociális munkások tárgyában. (Lásd az emberi jogok és szociális munkások tárgyában : Strasbourgban, 1987. április 8-10. közt tartott közös értekezlet Jegyzőkönyvét: doc. DH-ED (87) 13.)

A szemináriumról szóló jelentés elkészülte után, s figyelembe véve azt a javaslatot, hogy az emberi jogok elemét be kell iktatni a szociális munkásképzésbe, a DH-ED felhatalmazást kért és kapott az Emberi Jogok Irányító Bizottságától (CDDH), hogy egy ajánlástervezetet készítsen erről a tárgyról, amelyet a Miniszterek Tanácsa elfogadna.

1988. szeptemberében a DH-ED egyik munkacsoportját bízták meg azzal a feladattal, hogy készítse el az ajánlástervezetet, akiknek specifikus javaslatait azután a DH-ED módosította és elfogadta és 1989. október 3-án a CDDH-hoz továbbította. A CDDH, miután megkapta a Szociálpolitikai Irányító Bizottság (CDPS) véleményét, elfogadta az ajánlástervezet szövegét és a Miniszterek Tanácsa elé terjesztette, 1991. október 18-án.

x x x

Ez az Ajánlás az első, amely a szociális munkásképzés emberi jogi aspektusával és a szakmában való alkalmazhatóságával foglalkozik. A szöveg megfogalmazásánál a DH-ED különösen a Miniszterek Tanácsa (67) 16. számú Határozatát vette figyelembe, amely a szociális munkások szerepével, képzésével és státuszával foglalkozik, valamint az emberi jogok oktatására vonatkozó, (78) 41. sz. Határozatot. De nem hagyta figyelmen

kivül a Szociális Munkásképző Iskolák Szövetsége és a Szociális Munkások Nemzetközi Szövetsége véleményeit sem; mindkét szervezetet meghívták a DH-ED munkacsoportja által 1989. február 16-án szervezett meghallgatásra.

II. A SZOCIÁLIS MUNKA NAPJAINKBAN

A szociális munkás definíciója értelmében szociális munkás az, aki

- a szociális munkában elismert képesítéssel rendelkezik,
- aki betartja a szakmai etikai kódex szabályait.

De azt is el kell ismerni, hogy más emberek gondozásában az emberek széles köre vesz részt, akik közül sokan nem részesültek semmilyen formális képzésben, vagy nem tagjai

szakmai testületnek. Fontos azonban, hogy mindazok, akik a szociális gondozásban dolgoznak, tudjanak - ill. legyen alkalmuk megismerni - az alapvető emberi jogokról. Mindenkinek hozzá kell jutnia az emberi jogokra vonatkozó információhoz és oktatáshoz és ismernie kell a Szociális Munkások Nemzetközi Szövetsége Etikai Kódexének szabályait, akár fizetett alkalmazottként, akár önkéntes minőségben, akár családsegítőként, házassági tanácsadóként, szociálhigiénéi dolgozóként, családi tanácsadóként stb. dolgozik.

Ma már nem elegendő a (67) 16. számú Határozatra hivatkozni, most, amikor nagyon sok országban nagyobb változások mentek végbe a szociális munka strukturáiban és az ilyen munkát végzők létszámában.

Ma már mind az állami, mind a félig állami, vagy a magán-szektorban is alkalmaznak szociális munkásokat, attól függően, hogy milyen különféle strukturák keretében dolgoznak. Dolgozhatnak akár fizetéssel, akár önkéntes alapon, ilyen vagy olyan szervezet vagy egyéb testület számára, és kötelességeik és szakértelmük aszerint fog változni, hogy milyen képzést kapnak, milyen funkciót töltenek be és milyen földrajzi területen mű-

ködnek (pl. lehetnek egy-egy ágazatban folyó minden munkáért felelősek, vagy lehetnek egy-egy szakosított területre kinevezve), de aszerint is, hogy az alapellátásban ill. elsődleges vagy másodlagos megelőzésben vesznek részt, stb..

A szociális munkás szerepe - a társadalomban végbemenő változások következtében - egyre növekszik, különösen a hátrányos helyzetű csoportok körében. A kulcsfogalom: minden emberi lény méltóságának tiszteletben tartása, a szociális munkások minden tevékenységében, beleértve a veszélyeztetett egyének^{nek} és csoportoknak nyújtott szolgáltatásokat, a velük foglalkozó programok és intézmények adminisztrációját és igazgatását és érdekeik védelmét. A napi munka sokszor azzal jár, hogy szerződés-szerű kapcsolatokat kell kötni az igénybevevőkkel, ezáltal partnerré fogadva őket. Azt sem szabad elfelejteni, hogy a szakma szüntelenül foglalkozik munkájuk hatékonyságának és pénzügyi vonatkozásainak felülvizsgálatával és a kutatással is, mivel természeténél fogva hatása jóval meghaladja a munka szűk kereteit. Ezenfelül a szociális munkások azzal is hozzájárulnak a szociálpolitika kialakításához, hogy rámutatnak a népesség különböző csoportjainak szükségleteire és véleményt tudnak adni arról, milyen eszközökkel lehet ezeket a szükségleteket kielégíteni.

III. A TANANYAG FEJLESZTÉSE

Annak eredményeként, hogy az emberi jogi dimenziót is beiktatják a tananyagba, a tanulmányaikat végző szociális munkásoknak el kell jutniuk odáig, hogy felismerjék a gondozásukra bízott egyének és csoportok alapvető jogait. Mindenkinek mindenkor joga van ahhoz, hogy méltósággal bánjanak vele, legyen bármilyen sérülékeny vagy gyenge. A szociális szolgáltatások minden igénybevevőjének megvan a joga a magánélete védelmére és bizalmas ügykezelésre; hogy tájékozott szakmai tanács alapján maga hozza meg a megfelelő döntéseket; de ahhoz is joga van, hogy tájékoztassák és amennyire lehetséges maga is részt vegyen

a saját életét érintő döntésekben. Ajánlatos, hogy a hallgatókat rávezessék, mind valóságos, mind feltételezett esettanulmányok útján arra, hogy felismerjék hatáskörükön belül azokat a területeket, amelyeken kényszerítő vagy egyéb olyan hatalmat fognak gyakorolni, amelyek érintik, sőt meg is sértik az emberi jogokat.

Az oktatási programoknak magukban kell foglalniuk azoknak az intézményi és jogi strukturáknak az elsajátítását, amelyeknek a keretei közt gyakorolják a szociális munkások hivatásukat, arra is rávezetve őket, hogy megértsék, milyen védelmet kapnak ezen a kereten belül.

A "képzés" fogalmát úgy kell értelmezni, hogy az magában foglalja a tanítást, vagyis az ismeretek átadását, a nevelést, amely alatt az értendő, hogy ezeknek az ismereteknek fel kell szivódnia a hallgatók kultúrájába és viselkedésébe, és magában foglalja a szociális munkához szükséges gyakorlati képzést is.

Szükséges nem csak a kötelességeikre vonatkozó nemzeti törvény ismerete, hanem a nemzetközileg elfogadott normáké is, beleértve azokat is, amelyeket a nemzetközi emberi jogi mechanizmusok garantálnak. A szociális munkásnak kellőképpen kell tanulmányoznia az Európai Emberi Jogi Egyezményt és az Európai Szociális Chartát. Fel kell hívni a figyelmet az Európai Emberi Jogi Bizottság és Biróság precedensjogára és különösen az Európai Emberi Jogi egyezmény 8. cikkelyére, amely a magánélethez és családi élethez való jogot garantálja és amely azt is lefekteti, hogy milyen megkötésekkel korlátozható ennek a jognak a gyakorlása. Az is fontos, hogy a hallgató megfelelő módon megismerje az ENSZ Emberi Jogok Nyilatkozatát és az ENSZ Egyezségokmányát a Polgári és Politikai Jogokról és a Gazdasági, Szociális és Kulturális Jogokról, valamint a Szociális Munkások Nemzetközi Szövetsége Magatartási Kódexét.

Tanítani önmagában nem elég, hanem egyéb iskolán kívüli tevékenységekre /továbbképzésre/ is szükség van, de megfelelő kutatásra és dokumentációra is.

A szociális munkát a szakmai etika szabályai vagy a szakma morális normái irányítják. Továbbra is fennáll mind az emberi jogok oktatásának, mind a szakmai etika sajátos jellegének problémája.

Mind az oktatóknak, mind a hallgatóknak tisztában kell lenniük azzal, hogy munkaterületükön állandó innovációk mennek végbe. Bár az emberi jogok és az alapvető szabadságjogok fogalma változatlan marad, de értelmezésük és fejlődésük egy állandóan változó folyamat. Azok, akik most vesznek részt képzésben, ne feledkezzenek el arról a tényről, hogy olyan változások mehetnek végbe és a szociális munkások olyan problémákkal fognak szembekerülni, amelyek még nem is léteztek tanulmányi éveik alatt és amelyeknek megoldásáért már most viselniük kell a felelősséget. Kivánatos lenne, ha a gyakorlaton lévő hallgatóknak biztosítanák az időt és alkalmat arra, hogy gondolkodásukat ezekhez az irányvonalakhoz igazítsák és megbeszélhessék kollégáikkal és tanáraikkal azokat az új szituációkat, amelyek közé most kerültek, hogy részt vehessenek mind országos, mind nemzetközi tanulócsoportokban és szemináriumokon, amelyek más szakmai csoportokat, pl. managereket is bevonnak.

.....

V. FÜGGELEK

SZOCIÁLIS MUNKÁSKÉPZÉS
AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉGBEN

HATÁRIDŐ: 1992,
EGY HATÁROK NÉLKÜLI EURÓPA

AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉG
BIZOTTSÁGA

FITS FIAS

IFSW

SZOCIÁLIS MUNKÁSOK NEMZETKÖZI SZÖVETSÉGE

AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉGGEL VALÓ KAPCSOLATOT BIZTOSÍTÓ
ÖSSZEKÖTŐ BIZOTTSÁG

Liliane COCOZZA:

SZOCIÁLIS MUNKÁSKÉPZÉS

AZ

EURÓPAI KÖZÖSSÉGBEN

Összefoglaló jelentés egy postai kérdőíves
felmérésről

Az angol szöveget
szerkesztette:
Paul Dolan

Készült az IFSW "Szociális munkások
az Európai Közösségben" Összekötő
Bizottsága számára

1989. február

ELŐSZÓ

A szociális munkásképzés állandó érdeklődés tárgyát képezi. Állandó változásban lévén, magát a szociális munkát mint szakmát tükrözi azáltal, hogy állandóan alkalmazkodásra törekszik az attitűdök és a gyakorlat változásaihoz váló.

Az Európa Tanács már régebben, 1967-ben végzett egy kérdőíves vizsgálatot, amelyet a Szociális Bizottság állított össze, továbbá az ENSZ dokumentációja és az Európai Gazdasági Közösség által készített terv alapján.

1975-ben egy Összekötő Bizottságot hoztak létre, a Szociális Munkások Nemzetközi Szövetsége és az Európai Közösségek Bizottsága között. Az Összekötő Bizottság már kezdettől fogva nyilvánította szándékát, hogy egy új összehasonlító vizsgálatot kíván indítani arról, hogy milyen képzést kapnak a szociális munkások Európában.

1980-ban az Összekötő Bizottság - az EK Bizottság égisze alatt - közzétette a jelen kiadvány első kiadását. A jelentés érdeklődést váltott ki az érintettek körében, de nagyon hamar látni lehetett, hogy szükség van naprakész kiegészítésére.

Tuajdonképpen egyidejűleg azzal, hogy a szociális munkások szakmai szervezetei sikeresen kezdtek szerveződni és megtanulták, hogyan dolgozzanak nemzetközileg együtt, más mozgalmak is felbukkantak és jöttek létre a különböző államokban, hogy a képzési programok és a tanulmányok eredményeként kiadott diplomák tartalmának megújítására ösztönözzenek.

Végül pedig Görögország, Spanyolország és Portugália felvétele az Európai Közösségbe arra késztette az Összekötő Bizottságot, hogy újramezdje munkáját és befejezze a jelen tanulmányt. Az Összekötő Bizottság ilymódon kíván eleget tenni az EK Bizottság és az Európa Parlament elvárásainak és részt kíván

venni az erőfeszítésekben, hogy megvalósulhasson a szociális munkások teljesen szabad mozgása a Közösségben.

Az európai szociális munkások, akik szakmaként azonos gazdasági és társadalmi kontextusban fejlődnek, úgy érzik, hogy nagyon szorosan kapcsolódnak egymáshoz, legalább annyaira technikák és módszerek tekintetében, amelyeket a szembenálló problémák megértéséhez használnak, mint etikai alapok tekintetében, amelyek egyesítik őket - mint pl. az IFSW Nemzetközi Etikai Kódexe, plusz az egyes országok etikai kódexei. Egy egészen más vonatkozásban is előkészítették a talajt a szociális munkások egymáshoz közelítéséhez. A szociális munkások cseréjének fejlesztése, számtalan szeminárium rendezése, részvétel felsőfokú tanulmányokban és kutatásban, amelyeket mind a szakmai szervezetek ösztönzése tartott fenn, mindez elősegítette a korlátozások és féltelmek mérséklését.

A jelen beszámoló azt mutatja, hogy minden tendencia a képzés összehangolása irányába mutat Európában. Ez azonban csak egyik aspektusa mindazoknak az erőfeszítéseknek, amelyek a szociális munkások képzésének, státuszának és szerepének előmozdítására történtek egy olyan Európában, amely ki akarja elégíteni állampolgárai igényeit.

Bevezetés

Ennek a Jelentésnek az eredete

Ennek a jelentésnek az elkészítését az tette lehetővé, hogy találkoztak egymással az Európai Közösségek Bizottsága és az IFSW érdekei.

Az elgondolás szakaszonként alakult ki. Először kapcsolatot kellett keresni a különböző tagállamok szakmai Szövetségeivel, hogy ki tudjunk alakítani egy olyan egyszerű formátumot, amely világosan tudná tükrözni az ő saját nézeteiket. Ugyanakkor viszont el kellett hagyni azt az elgondolást, hogy közvetlenül hozzájáruljanak a képzés összehangolásához, és pillanatnyilag csupán egy

összehasonlításra kellett korlátozódunk, a pillanatnyi helyzet leírása alapján. Némelyik országban annyira korlátozottak a szociális munkások elhelyezkedési kilátásai, hogy az embernek félnie kell attól, hogy más államok állampolgárait túlzottan munkavállalásra bátorítsa. Más államokban pedig azzal a veszéllyel járna az összehangolás, hogy lejjebbre kell állítani a szintvonalat.

Az is fontos volt, hogy számoljunk bizonyos reakciókkal az 1980. évi első jelentés közzététele után.

A nem tagállamokból több szövetség is azt kérte, bővítsük ki a tanulmányt úgy, hogy az felölelje az összes európai országot. Ez a kérés és mindazok a jelentések, amelyeket erre a célra beküldtek, meglehetősen nagy eredménynek tekinthetők. A legtöbb szövetség, amely már kezdettől fogva részt vett ebben a kutatásban, azt kívánta, hogy ennek a módosított jelentésnek a céljára mi is revideáljuk eredeti hozzájárulásait.

1980 óta a Szociális Munkásképző Iskolák Nemzetközi Szövetsége is végzett ebben a tárgyban egy vizsgálatot, amelyre hivatkozni fogunk abban a fejezetben, amely a kérdőív elemzésével foglalkozik. Anélkül, hogy elébe akarnánk vágni a jelen tanulmány konkluzióinak, megállapíthatjuk, hogy a szociális munkásképzés tekintetében jelzett módosítások sokkal kevésbé érintik az oktatási programok tartalmát, mint a tanulmányok osztályozását és a felsőfokú oktatási intézményekkel való összekapcsolását.

Annak ellenére, hogy néhány próbálkozás már történt az Európa Tanács 1967. évi Határozatának megvalósítására, csak az utóbbi időben indult meg erőteljesebb mozgás, a szociális munkásképzés fejlesztése irányában, vagyis a Határozat célkitűzéseinek elérése felé. Sokszor kritizálták a szociális szolgálat tevékenységének definícióját, amelyet ez a Határozat tartalmaz, s amelyre majd a későbbiek során hivatkozni fogunk. Mindenesetre, tömör, szabatos leírást ad, amely túlélte az évek múlását és ma

is reális maradt. Egyébként ez a hivatalos definíció és ezt az Európa Tanács elfogadta. Húsz évvel később már sokkal több ember ismeri.

A GAZDASÁGI VÁLSÁG KÖVETKEZMÉNYEI: A 70-ES ÉVEKTŐL A 80-AS ÉVEKIG

A gazdasági válság célpontokká változtatta a szociális munkásokat, az állampolgárok őket okolják és kritizálják mindazért, amit elszenvednek, pl. annak következményeiért, hogy jogilag korlátozták a szociális segélyre való jogosultságot éppen akkor, amikor a legnagyobb szükségük volna rá. Van egy ellentétes nyomás is a szervezetek részéről, amelyek azért küzdenek, hogy kiegyensúlyozottabb és hatékonyabb működést tudjanak elérni. Ezeknek a terveknek az elérésére kijelölt eszköz maga a szociális munkás. De ez már a szociális munkásnak egy új modellje lenne, aki számára másféle képzést kellene nyújtani, amely új gyakorlati szakértelemhez és új munkamódszerekhez vezetne. Létezik egy mitosz, mely szerint a képzés nyújt megoldást a gazdasági válság problémáira, amelyek sok szakmát sújtottak és amelyek nem kimélték a szociális munkásokat sem.

Ennek a mitosznak a hatására szaporodtak el a különböző szakosodások, a szociális problémáknak olyan vizsgálati és kezelési módszerei alapján, amelyek nem lettek kellőképpen kipróbálva. Ez pedig zürzavart okoz a többi ide kapcsolódó szakmában is. Ez utóbbiak a problémák olyan bonyolultságával kerülnek szembe, amelyeket nem tudnak teljes egészükben megérteni. Ez a szét-töredezés pedig gyengíti a tevékenységet és előítéletet kelt a szociális munka hitelével szemben.

A változó szociális munka, változó képzés

El kell ismernünk, hogy kétségtelenül lehetetlen, de nem is kívánatos alapvetően módosítani az alapozó képzés programjainak tartalmát. Mégis mindenütt erőfeszítéseket tesznek a szakmai képzési infrastruktúra tartalmának naprakészre hozá-

sára és az ismeretek fejlesztésére, a különböző szakágakban. Változások inkább csak az oktatás minősége szintjén mennek végre, egyaránt súlyt helyezve a "Savoir Etre"-re (önmegvalósítás) és a "Savoir Faire"-re (know-how) is. De jelentősen emelkedés és projektek véghezvitele terén, más szóval, a "Savoir faire"-rel kapcsolatos területeken, ami azt jelenti, hogy a szociális munkásnak tudnia kell, mit kell tennie. Többféle trend is befolyásolta a szociális munkásképzést, nagyobb hangsúlyt helyezve bizonyos diszciplínákra, mint pl. a pszichológiára, szociológiára, jogra, s legújabban a közgazdaságtanra.

Most úgy látszik, hogy a szociális munkának közelebb kell kerülnie az egyénhez, s ezért úgy tűnik, hogy azt a társadalmi trendet követi, amely úgy látja az állampolgárokat, hogy akcióban tudják érvényesíteni önmagukat, az úgynevezett legitim intézmények rovására. Vajon a szociális olyan szakértővé, független dolgozóvá fog-e válni, akit a hatalmon lévők és az intézmények fizetnek, de aki a magán egyént szolgálja?

A szakmai jártasság elismerése és az igényeket kielégítő szolgáltatások értéke képezik bármely szakma és a szakmát gyakorlók státuszának az alapjait. Ez azonban mindig is attól függ, hogy a szakma gyakorlói milyen képzésben részesültek. Ha a szociális munkásokat arra bátorítanák, hogy még több felelősséget vállaljanak, olyan projektek felvállalásával, amelyeket sokszor önmaguk kezdeményeztek, akkor ők is jobban tudnának részt venni bármilyen fajta szociális program igazgatásában. Bonyolultabbá vált a szociális munkások szerepe, a szociális beavatkozásnak a tere pedig egyre jobban tágul. Fontos kérdés: vajon hogyan kaerülhet közelebb mind az elméleti, mind a gyakorlati képzés ehhez a valósághoz?

De az is világosan látható, hogy mégha ki is tudjuk mutatni, nagyjából milyen hasonlóságok vannak a szociális munka okta-

tásában és milyen hasonlóak a szociális akció célkitűzései Európában, mégsem fogják a szociális munkásokat azonnal arra készíteni, hogy nagyobb mértékben vegyenek részt a döntéshozatalban? Vajon újabb húsz évre lesz szükség ahhoz, hogy megnyerjük a szociális programokért felelős politikusok bizalmát?

Világosabb képet kell kapni a szociális munkásképzésről

Az 1980-ban közzétett jelentés vitát váltott ki az Európa Parlamentben. Az ez iránt a munka iránt megnyilvánult érdeklődés arra készítette a szociális munkások szövetségeit, hogy hozzák naprakészre és egészítsék ki ezt a kutatást. Kezdetben ez csak a naprakészre hozás kérdése volt, de hamarosan nyilvánvaló lett, hogy ez a munka hosszadalmas és nehéz lesz. Mindegyik tagország, egyre együttműködőbbé válva, az egymás után beérkező jelentésekben rámutattak a tanulmányban hozandó módosításokra, rámutatva ilymódon az egyes országokban bekövetkezett fejlődésre. Sikerült fenntartani a változtatásnak ezt a gyorsított ütemét, pedig a tagállamok hosszan tartó válságidőszakot éltek át, mind gazdasági, mind társadalmi és politikai téren. Mindezek az aspektusok közrejátszottak abban, hogy a jelen tanulmányt milyen viszonyok közt alakítottuk át.

Az első jelentésben még nem sikerült világosan meghatározni a szociális munkásképzésben kialakuló tendenciákat, de ahogy az évek folyamán vizsgálhattuk a szövetségektől beérkező jelentésekben az egymást követő szakaszokat, többszöri felújításokat, most már az előzőnél világosabb kép rajzolódik ki arról, hogy milyen módon folyik Európában a szociális munkásképzés. Ez a folyamat azonban olyan gyorsan alakul, hogy amit a Jelentés ma megállapít, azt hamarosan módosítani kell.

Egy fontos probléma, amiről nem szabad elfeledkezni, hogy erre a munkára együttműködésben vállalkoztunk, azzal az elhatározással, hogy le fogjuk küzdeni a nehézségeket. A tanulmány tanúsítja, hogy milyen kohézió létezik Európában a szociális munkások között és hogy mennyire úgy akarják bemutatni szakmájukat,

amint azt ökmaguk átéltek és gyakorolják és nem úgy, ahogyan azt mások elképzelik, vagy fantáziálhatnak róla.

KONKLUZIÓ ÉS AJÁNLÁSOK

Azzal egyidejűleg, hogy ez a Jelentés végleges formájában elkészült, az Európai Közösség tagállamainak kormányai megegyeztek abban, hogy egy utasítástervezetet kell készíteni, a felsőoktatási diplomák egyenértékűségének tárgyában (1988. június). A végleges részletek még mindig váratnak magukra, de ez nem jelenthet túl nagy nehézséget az előtt, hogy egy sémát állítsunk fel a legtöbb tagállamban működő szociális munkásokra vonatkozóan.

A jelen Jelentés azt bizonyítja, hogy Európában kellőképpen hasonló a szociális munkásképzés ahhoz, hogy elismerhessék a képzés egyenértékűségét. De a jelentés mégis rámutatott néhány különbségre és hiányosságra, amelyek, úgy látszik, egyaránt előfordulnak mindenütt, legalábbis az ismeretek mai állása szerint.

Ahhoz, hogy a Fenti Utasítás /Directive/ tényleg hasznos legyen a szociális munkában és a sok ember számára, akiket a szociális munkások szolgálnak, tovább is hozzá kell járulni a szakma erősítéséhez, státuszának javításához és igazán egy európai szakmává kell tenni. Ennek megfelelően állítottuk össze a következő ajánlásokat az Európai Bizottság, a tagállamok kormányai, a szociális munka oktatói és maguk a szociális munka szövetségei számára.

Ajánlások

1. Erőfeszítéseket kell tenni a képzés belső összehangolásának javítására azokban az országokban, ahol még mindig túl sok változata és szintje létezik a szociális munkásképzésnek.
2. A hallgatókat arra kell ösztönözni, hogy (legalább) egy második nyelvet is gyakoroljanak és arra is bátorítani kell őket, hogy a képzés folyamán külföldi elhelyezést kapjanak.

3. Kurzusokat kell indítani a Nemzetközi Jogban, legalább a szociális munkával kapcsolatos tárgyakban.
4. Terjeszteni kell az információt az Európai Közösség intézményeiről és szervezeteiről és ezek működéséről.
5. A képzésen belül nagyobb súlyt kell fektetni az etikai kérdéseknek; például javítani kell a Nemzetközi Etikai Kódex, az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata, A Gyermekek Jogainak Nyilatkozata (amely várhatóan ENSz Egyezmény lesz) stb. ismeretét.
6. Feltétlenül felül kell alapvetően vizsgálni és módosítani a tananyagot annak érdekében, hogy elkerülhető legyen a tanulmányi túlterhelés, és ösztönözni kell arra, hogy szakosított tantárgyakban egyre több legyen a párhuzamos és a nem integrált oktatás. Ugyanis éppen ez az, amely jelenleg azzal veszélyezteti a szociális munkát, hogy túlságosan szétforgácsolódik és legyengül.
7. Ennek megvalósítása érdekében és a szakosított oktatás megőrzése érdekében, amely szintén a személyiség fejlesztésére (Savoir Etre) irányul, legalább négy évre kell emelni a képzés tartamát.
8. Tekintettel arra, hogy fel kell állítani egy általános szabályt arra, hogy milyen feltételek közt alkalmazható egyik országban a másik országban kapott képzés elismerése, mi azt javasoljuk, hogy ennek kritériumait kölcsönös megegyezés alapján kellene meghatározni, [↑] szociális munkásképző tanfolyamok (iskolák) (a tagállamokban működő és a szociális munka szakmai szövetségei között).

Szeretnénk mindenkit arra bátorítani, hogy terjesszék ezeket az ajánlásokat, elsősorban a fenti kérdésekben érdekelt országos és nemzetközi testületek közt. Biztosak vagyunk benne, hogy mind az Összekötő Bizottság, mind az IFSW általában nagyra becsülnék a rendszeres nemzetközi megbeszéléseket, az Európai Bizottsággal együtt, mind a fent leírt elemzés, mind az aján-

lások egyéb vonatkozásairól.

A szakmához fordulva, észrevettük, hogy milyen egyesítő elemet képez az Etikai Kódex a különböző szakmabeliek között, akik továbbra is az egész személy személyisége fejlesztése és képzése mellett kötelezik el magukat. A képzésnek ez az eleme megtalálható az értékrend, a tervezés és a személyes erőforrások szintjén is.

Egyéni felügyelettel kell a hallgatókat úgy irányítani, hogy világosabban láthassák, mit is képvisel számukra a szociális munkás hivatás, s így lehet kihozni belőlük motivációjukat, feszültségeiket és azt a megértést, amellyel szakmájukat kell gyakorolniok.

Végül pedig, ami a szociális munka kutatóit illeti, szeretnénk ezt a tanulmányt két további tanulmánnyal kiegészíteni. Az egyik a hivatásos szociális munkások helyzetével foglalkozna Európában, elsősorban a szociális munka közvetlen gyakorlatára vonatkozó információ alapján; a másodikban pedig a szociális munka mai európai profilját vagy modelljét szeretnénk megrajzolni.

Ekkor már képesek leszünk úgy lépni a kilencvenes évekbe, hogy a szociális munka teljes európai elemzése és irányának útmutatója lesz a kezünkben.
